

MAJANDUSTEATED

Weekly Bulletin of the Institute of Economic Research

KONJUNKTUURINSTITUUDI VALJAANNE

ILMUB KORD NÄDALAS

TOIMETUS JA TALITUS

TALLINN, Toomkooli 13, tel. 468-24

Tellimishind aastas Kr. 5.—

ühes kuukirjaga „Konjunktuur“ Kr. 12.—

Üksiknumber 15 senti.

KONJUNKTUURINSTITUUDI DIREKTOR

JA VASTUTAV TOIMETAJA

A. PULLERITS

TOIMETAJA A. TOOMS

Majandussektsooni juhataja J. Janusson

Sektsooni nõukogu esimees A. Meerits

Põllumajandussektsooni juhataja J. Kurkus

Sektsooni nõukogu esimees Prof. P. Köpp

Riigimajanduse osa toimetaja A. Keller

Nr. 1

Tallinn, 3. jaanuaril 1939

V aastakäik

SISU:

Lk.

PÕLLUMAJANDUS	
Põllumajanduse areng ja tulemusi 1938. a.	2
TOOSTUS JA KAUBANDUS	
Lühimuudiseid	5
RAHANDUS	
Pangandus oktoobris—novembris 1938	7
HINNAD	
Tähtsamad hinnad ja noteeringud	10
PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD	
Võiturg	9
Juustaturg	11
Peekoniturg	11
Tapaloomade ja lihaturg	11
Toornahkade turg	12
Kanamunaturg	12
Piimaturg	12
Linaturg	13
Kartuliturg	13
Aedviljaturg	13
Kalaturg	14
VALISMAA MAJANDUSTEATMEID	
Läti raudteed 1938/39. a. esimesel poolel	15
Rukkitoodang maailmas	15
INFORMATSIOONI OSA	
Eesti Panga nädalaaruanne	16
VALISMINISTEERIUMI VALISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED	
Majandusettevõtete koondised ja ratsionaliseeri- misinstituut	17
Laenuprotsendi alandamine	18
Kunstväetise loviku soodustamine Leedus	18
Kondentspiima ekspordimäärusi Belgias	19
Ungari majandus seisund	19
Türgi maksete seis	20

CONTENTS:

Page

AGRICULTURE	
Development of Agriculture in 1938	2
INDUSTRY AND TRADE	
Sundry Information	5
FINANCES	
Banking in October—November, 1938	7
PRICES	
Prices and Quotations	10
AGRICULTURAL MARKETS	
Butter Market	9
Cheese Market	11
Bacon Market	11
Cattle and Meat Market	11
Rawhide Market	12
Egg Market	12
Milk Market	12
Flax Market	13
Potato Market	13
Vegetable Market	13
Fish Market	14
FOREIGN COUNTRIES	
Latvian Railways during First Half of 1938/39 Budget Year	15
World Rye Production	15
INFORMATION PART	
Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return	16
FOREIGN TRADE DEPARTMENT INFORMATION	
Rationalisation Institute, and Centralisation of Economic Enterprises	17
Reduction of Discount Rate	18
Utilisation of Artificial Fertilisers Favoured in Lithuania	18
Laws Regulations Condensed Milk Exports in Belgium	19
Economic Situation in Hungary	19
Turkish Foreign Payments	20

PÖLLUMAJANDUS

PÖLLUMAJANDUSE ARENG JA TULEMUSI 1938. A.

DEVELOPMENT OF AGRICULTURE IN 1938.

Dr. agr. E. Jaska.

Põllumajanduse tootmisharude arendamisel kui ka põllumajanduse tootmisvõime tõstmisel saavutati 1938. a. edukaid tulemusi. Kuigi ebasoodsate ilmastikuolude tõttu tulemused tootteravilja tootmisel jäid nõrgemaiks kui 1937. a., parandas tulemusi söödakoguste suurenemine kui ka loomade arvuline tõus. Kuna põllumajanduslikku tootmist soodustati seejuures veel vastavate majanduspoliitiliste korraldustega, kujunes talundite tulundus seisund rahuldavaks. Tulemused põllumajanduses 1938. a. lubavad loota üldiselt põllumajanduse edasist arengut tõususuunas.

Viljade kasvu- pinnad ja saagid. *Areas Sown and Crops.*

Viljakasvatust on püütud laiendada järjekindlalt. Viljade kasvupind oli 1929. a. 807 100 ha ja 1938. a. — 889 200 ha, suurenedes 11%.

1938. a. viljasaakide hindamisel tuleb märkida, et talivilja ha-saagid kujunesid madalamaiks ning söötteraviljasaagid kõrge maiks kui e. a. Nii arvestati 1938. a. eelhin nangul keskmiseks ha-saagiks: rukkil — 1245 kg, talinisul — 1355 kg, suvinisul — 1090 kg, odral — 1110 kg, kaeral — 1140 kg, segavil jal — 1289 kg, kartulil — 12 115 kg, lina kiul — 821 kg, linaseemnel — 358 kg, põld heinal 3387 kg ja niitheinal — 1350 kg. Vas tavalt ha-saagi ja kasvupindade kujunemisele võib 1938. a. viljade kogusaaki pidada üldi selt rahuldavaks, kuigi tootteraviljasaak kok ku kujunes 1938. a. siiski väiksemaks kui e. a. Toitviljade (rukki ja nisu) kogusaaki arvestati 267 100 tn-le e. a. 287 300 tn vastu, s. o. 7,0% madalamaks. Peale nimetatud tootteraviljade tulevad veel kaunviljade ja tatrasaagid arvata juurde tootteraviljade saagi le.

Kaunviljade ja tatrasaaki hindasid korres pondendid 1938. a. 9 300 tn-le e. a. 8 100 tn vastu, s. o. 14,8% suuremaks. Ühes kaunvil ja- ja tatrasaagiga kujunes tootteravilja ko gusaak 276 400 tn-le e. a. 295 400 tn vastu, s. o. 19 000 tn ehk 6,4% väiksemaks. Võrrel des 1938. a. toitvilja kogusaaki viimase 10 a.

keskmisega tuleb märkida, et toitvilja ko gusaak on suurem, seega võib pidada m. a. toitviljade kogusaagilt võrdlemisi rahulda vaks. Seisundit tõstab aga tunduvalt asjaolu, et söötviljade saak on parem e. a. saagist.

Söötteravilja (odra, kaera ja segavilja) ko gusaak kujunes 1938. a. tunduvalt suure maks e. a.-st. 1937. a. saadi söötteravilju kok ku 310 400 tn ja eelhin nangu järgi tõusis nende saak 1938. a. 376 200 tn-le, s. o. 21,3% suuremaks.

Kartuli kogusaak kujunes eelhin nangu järgi 945 100 tn-le e. a. 985 600 tn vastu, s. o. 4% väiksemaks. Võrreldes viimase 10 a. keskmise kartuli kogusaagiga, mis oli 850 500 tn, on 1938. a. kogusaak sellest 11% suurem.

Linakasvupinna vähenemise tõttu kujunes linakiu kogusaak 1938. a. 7 500 tn-le 1937. a. 10 300 tn vastu, s. o. 27% väiksemaks.

Loomade arv. 1938. a. näitas loomapida mise areng Eestis edu kust. Vastavaist andmeist selgub, et veiste, hobuste ja sigade arv näitas 1938. a. suure nemist võrreldes e. a. Seevastu võib aga sulg loomade ja lammaste arvus panna tähele väi kest tagasiminekut.

Loomade arv. *Number of Animals.*

	1938	1937	±%
Hobused	219 020	209 120	+4,7
Veised	660 800	638 920	+3,4
Lambad	649 730	650 540	-0,1
Sead	384 580	379 270	+1,4
Linnud	1 596 570	1 606 220	-0,6

Eeltoodud andmeist nähtub, et loomapida mise arvuline areng jätkus meil seega edasi tõususuunas. See on eriti märkimisväär t piimakarja, s. o. tähtsaima põllumajanduse toot misharu, arengus, mille tulemused on kogu meie rahvamajandusele olulise tähtsusega. Samuti on tööjõusuurenemise mõttes tähele panuväärt ka hobuste arvu suurenemine. Kui gi sigade arvuline tõus oli väike, näitab see siiski, et sigade arvus on suuremad kõikumisi.

sed jäänud väiksemaiks, ning praeguste pidamisvõimaluste juures on saavutatud juba teatav optimaalne tase.

Üldsummas võib loomade arvu hinnata loomühikuis 1938. a. 940 030-le e. a. 920 191 vastu. Seega suurenes loomade arv ligi 20 000 loomühiku võrra, võrreldes e. a., olles ühtlasi ka rekordne.

**Põllumajandus-
toodangu väärtus.**
*Value of Agricultural
Output.*

Põllumajandustoodangu väärtus näitab talukäitistest väljuvate põllumajandussaaduste väärtust. Põllumajandustoodangust kasustatakse osa põllumajandusrahva omatarvituseks, kuna ülejäänud osa läheb rahvamajanduslikku ringkäiku turutoodanguna.

1937/38. a. põllumajandustoodangu väärtust võib arvestada eelhinnaangul umbes 192 milj. kr-le, 1936/37. a. 184 milj. kr. vastu. 1938/39. a. näib aga põllumajandustoodangu väärtust näitavat suurenemist edasi. Kuigi tootteraviljatoodang jäi pisut maha 1937. a. kogusaagist, on seevastu söotteravilja kui ka koresööda kogusaak suurem kui eelmisel põllum.-aastal, kusjuures ka söödakogus loomühikule on tunduvalt suurem. Et seejuures ka ligi 20 000 loomühikut on 1938/39. a. enam kui e. a. ning loomade toodang loomühikule näitab tõenäoliselt suurema söödakoguse tõttu paranemist, võib loota ka põllumajandustoodangu koguse suurenemist. Seetõttu näib olevat tõenäoline, et 1938/39 p.-a. põllumajandustoodangu väärtus ulatub 200 milj. kr-le.

**Põllumajanduse
turutoodang ja
väljavedu.**
*Marketable Output
and Exports of
Agricuilt. Produce.*

Põllumajanduse rahvamajandusliku tähtsuse suurenemine avaldus kujukalt põllumajanduse turutoodangu väärtuse ja selle osatähtsuse tõusus. Vastavaist arvutustest selgub, et põllumajanduse turutoodang, s. o. põllumajandustoodangu ja põllumajandusrahva omatarvituse vahe, suureneb eelkalkulatsiooni järgi 1937/38 p.-a. 109 milj. kr-le 1936/37. a. 99,8 milj. kr. vastu. Seejuures olgu tähendatud, et põllumajanduse turutoodang on 1932/33. a. alates liikunud järgmiselt: 1932/33. a. — 59,0 milj. kr. 1933/34. a. — 74,2 milj. kr., 1934/35. a. — 77,1 milj. kr. ja 1935/36. a. — 83,0 milj. kr.

Toodud andmeist nähtub, et põllumajanduse turutoodangu väärtuse kujunemine on näidanud suurt edukust. 1932/33. a. alates kuni möödunud p.-a-ni on turutoodangu väärtus tõusnud ca 50 milj. kr. ehk 85%. Seega on põllumajanduse tähtsus rahvamajanduslikult suurenenud tunduvalt.

Põllumajanduse turutoodangu suurenemine on põhjustatud peamiselt põllumajandussaaduste hindade kõvenemisest, kuna turutoodangu koguslik suurenemine on olnud väiksem. Eraldades põllumajandussaaduste hindade muutused turutoodangu väärtuse muutusest saame turutoodangu kogusliku liikumise, mis on järgmine: 1932/33 — 100, 1933/34 — 102, 1934/35 — 112, 1935/36 — 108, 1936/37 — 113 ja 1937/38. a. eelhinnaangul samuti 113. Seega on põllumajanduse turutoodangu kogus tõusnud 1932/33. a. kuni 1937/38. a. 13%.

Käesoleval p.-a-l suureneb turutoodang tõenäoliselt edasi, kuna tootmisharude laiendamiseks on käinud kaasas toodangu tõus, mis avaldub kujukalt loomasaaduste toodangu ja põllumajandussaaduste väljaveos.

Tapamajade ja lihajärelevaatusasutiste läbikäigust selgub, et 1938. a. esimesel 11 kuul liikus liha läbikäik vastavalt loomaliikidele järgmiselt võrreldes e. a. sama ajaga: veiseliha (vasikalihata) on vähenenud 8%, vasikaliha läbikäik on suurenenud 10%, lambaliha on vähenenud 3% ja sealihal tõusnud 10%. Kogusummas on liha läbikäik näidanud suurenemist 5%. Kuna lihahindade tase 1938 on näidanud samuti kõvenemist, kujuneb turustatud loomasaaduste väärtus käesoleval p.-a-l suuremaks kui e. a.

**Tähtsamate põllumajandussaaduste väljavedu
(11 kuud).**

Exports of Principal Agricultural Produce (in 11 Months)

	1938		1937		±%	±%
	tn.	1000 kr.	tn.	1000 kr.		
Või . . .	13 958,1	28 745	12 465,5	21 179	+12	+12
Sealiha . .	1 975,6	2 893	1 976,9	2 754	—	+ 5
Veiseliha . .	501,4	323	582,5	295	-14	+10
Lambaliha . .	247,6	224	247,0	224	—	—
Vasikaliha . .	18,4	13,1	12,3	8,8	+50	+48
Elussead (lk.)	66,3	6 283	23,6	2 322	+181	+170
Kanamunad . .	2 407,0	2 735	2 397,9	2 614	—	+ 5
Lina . . .	5 368,3	5 324	5 481,9	6 166	- 2	-13
Kartul . . .	16 635,6	985	19 206,9	1 038	-13	- 5
Rukis . . .	10 038,5	1 349	231,6	39,7	...	...
Kokku		43 864		36 640,5		+20

Turumoodangu väärtuse tõus nähtub kujukalt põllumajandussaaduste väljaveo suurenemisest. Nii oli 1938. a. esimese 11 kuu jooksul tähtsamate põllumajandussaaduste väljaveoväärtus 43,8 milj. kr. 1937. a. sama aja 36,6 milj. kr. vastu. Seega suurenes põllumajandussaaduste väljaveodu m. a. 11 kuu jooksul 7,2 milj. kr. ehk ligi 20%. Seejuures ulatus põllumajandussaaduste väljaveoväärtuse osatähtsus üldväljaveos 46%-le 1937. a. sama aja 38% vastu.

Põllumajandussaaduste hinnad.

Prices of Agricultural Produce.

Põllumajandussaaduste hindade tase on 1933. a. alates näidanud siseturul pidevat tõusu. Nii olid põllumajanduse müügiainete hindade indeksid vastavalt aastail järgmised: (1927/31 = 100) 1933. a. — 53, 1934. a. — 57, 1935. a. — 59, 1936. a. — 72, 1937. a. — 81 ja 1938. a. esimese 11 kuu keskmiselt 82. Seega oli 1938 esimese 11 kuu keskmine hinnatase pisut kõrgem kui 1937. a. keskmiselt. Kuna aga ka seejuures ostuainete hindade tase kõvenes 1938. a. enam, nõrgenes põllumajanduse müügiainete ostujõud võrreldes 1937. a. Nii kujunes 1937. a. keskmiseks ostujõu tasemeks 89 1938. a. 11 kuu 85 vastu. Seega oli põllumajanduse müügiainete ostujõud 1938. a. 5% madalam 1937. a. omast.

Põllumajandussaaduste hindade muutus nähtub kujukalt vastavast tabelist.

Põllumajandussaaduste hinnad Tallinnas.

Prices of Agricultural Produce at Tallinn.

	1938 11 kuud	1937 11 kuud	±%
Või (lauavõi)	194	183	+ 6,0
Või, eksportnoteering	161	173	- 6,9
Peekon (noteer. I sort)	84	86	- 2,3
Sealiha	78	83	- 6,0
Veiseliha	88	69	+27,5
Vasikalihha	61	51	+19,6
Lambaliha	78	74	+ 5,4
Nisujahu	27,4	28	- 2,1
Rukkijahu	17,9	17	+ 5,3

Toodud andmeist nähtub, et 1938. a. esimese 11 kuu jooksul olid tähtsamate põllumajandussaaduste hinnad muutunud erinevalt. Kõvenemist näitasid peamiselt siseturu hinnad, kuna eksportsaaduste hinnanoteeringud nõrgenesid välituruseisundi halvenemise tõttu. Nii nõrgenes, näit., põllumajandussaaduste keskmine hinnatase maailmaturul 1938.

10 kuu jooksul 18% võrreldes 1937. a. Põllumajandussaaduste hindade kõvenemine siseturul tuleb panna seega riikliku hinnakindlustamise arvele.

Põllumajanduse tasuvus. *Remunerativeness of Agriculture.*

Põllutöökoja Põllumajandusliku Raamatupidamisalituse andmeil kujunesid põllumajanduse tulunduslikud tulemused eelkokkuvõtte järgi 1937/38 p.-a-l üldjoonis 1936/37. a-ga sarnlevaiks. Seda võime märkida peamiselt talundesse paigutatud kapitalide tasuvuse, s. o. puhtsaagi kohta, kuna aga maatulundustulu näitas paranemist. Tasuvusolude kujunemisest nähtub, et 1937/38. a. kogusaak tõusis paranenud põllumajandussaaduste hindade ja toodetud koguse suurenemise tõttu 107 kr-le tulundusmaa ha kohta 1936/37. a. 101 kr. vastu. Seega suurenes kogusaak 6%, võrreldes e. a. ühtlasi on kogusaagi tase kõrgem kui eelmisel 7 aastal ning ületab 1932/33. a. kui madalama kogusaagi taseme ligi 50%-ga.

Suureneva kogusaagiga käis kaasas käitiskulude suurenemine ja seda suhteliselt pisut enam kui suurenes kogusaak. 1937/38. a. oli käitiskulu tulundusmaa ha-le kr 91.24 1936/37. a. kr. 85.64 vastu, suurenedes seega 6,5%. Kuna kogusaak suurenes tulundusmaa ha kohta kr. 5.62 ja käitiskulu — kr. 5.60, näitas puhtsaak 2 s. suurenemist, tõustes kr-le 15.82 1936/37. a. kr. 15.80 vastu. Seega saavutati sama puhtsaak nagu eelmisel p.-a-l. Kuna 1937/38. a. talundisse paigutatud kapitalide väärtus pisut suurenes, oli kapitalide tasuvus suhteliselt kapitaliühikule veidi madalam kui 1936/37. a. Nii oli aktivakapitalide tasuvus 3,94% e. a. 4,05% vastu.

Põllumajanduse tasuvuse teine näitaja, s. o. maatulundustulu, näitas 1937/38. a. tunduvalt paranemist. Maatulundustulu oli 1937/38. a. talundi kohta keskmiselt kr 1755 e. a. kr 1564 vastu. 1 tööpäeva kohta tuli seega maatulundustulu kr 2.65 ehk 8% enam kui e. a. Lähtudes maatulundustulust ja talundisse paigutatud omakapitalide %-nõudlusest, nähtub, et talundipidaja tööpalk oli 1937/38 p.-a. normaaltööpäeva kohta kr 1.75. Seega jäi talundipidaja tööpalk ainult 17 s. väiksemaks kui palganõudlus tööpäeva kohta. Saavutatud tulemus on soodsaim kui eelmisel 10 aastal.

Kokkuvõte. Põllumajanduse tulemused
Summary. 1938. a.:

1) Viljade kasvupind näitas 1938. a. suurenemist. Seega on põllumajandusliku tootmise eeldused söödabaasi seisukohalt kui ka edasise põllumajandusliku toodangu kujunemise mõttes näidanud edukust.

2) Sõtteravilja kasvupindade ja haasaakide suurenemise tõttu kujunes 1938. a. sõtteraviljade kogusaak suuremaks kui 1937. a. Ühtlasi näib eelhinngu järgi söödakogus kujunevat 1 loomühiku kohta suuremaks kui e. a., mistõttu on käesolevail talvekuil loomade söötmissolud soodsamad kui m. a.

3) Loomade arvuline areng näitas 1938. a. tõusutendentsi. Kuna loomade arvu suurenemisega käis kaasas söötmiss võimaluste paranemine, võib käesoleva p.-a. loomasaaduste toodangut hinnata suuremaks m. a-st.

4) Loomasaaduste toodangute suurenemise tagajärjel suurenevad ka põllumajandustoodangu väärtus kui ka turutoodang. Nimetatud tulemust iseloomustavad kujukalt tapamajade ja lihajäreldaatusasutiste läbikäik kui ka põllumajandussaaduste väljavedu, mis 1938. a. näitas suurenemist.

5) Tähtsamate põllumajandussaaduste väljavedu ületab 1938. a. 11 kuu jook-

sul 7 milj. kr-ga e. a. sama aja väljaveo. Kuna seejuures aga üldväljavedu on k. a. näidanud tagasiminekut, nähtub kujukalt põllumajanduse suurenev tähtsus rahvamajanduslikult seisukohalt.

6) Põllumajandussaaduste hindade liikumine maailmaturul näitas 1938. a. langust. Siseturul oli aga põllumajandussaaduste hindade tase pisut kõrgem kui e. a. Seega suudeti riiklike korralduste kaasaabil vältida ebasoovitavaid välisturu mõjususi.

7) Põllumajanduse tasuvusolud 1937/38. p.-a. osutusid paremaiks kui 1936/37. a. Kuigi aktivakapitali tasuvus eelkokkuvõtete järgi jäi endisele tasemele suurenenud tööpalkade tõttu, näitas maatulundustulu paranemist. Ühtlasi saavutasid ettevõtja palganõudlus ja tegelik tööpalk minimaalse vahe, mis asjaolu, eriti meie põllumajanduses, on tähelepanuväärivaid tulemusi.

8) Kuigi põllumajandustoodang (kogusaak) käesoleval p.-a. näitab suurenemist, näib suurenevat ka käitiskulu. Seega puhtsaak, s. o. põllumajandusse paigutatud kapitalide tasuvus, käesoleval p.-a. arvatavasti ei tõuse. Seevastu on aga tõenäoline, et maatulundustulu kujuneb pisut paremaiks kui 1937/38. p.-a. Seega näib meie põllumajanduse tulunduslik seisund kujunevat üldjoonis rahuldavaks.

TÖÖSTUS JA KAUBANDUS

LÜHIUUDISEID. — SUNDRY INFORMATION.

Majandusministeeriumi Tööstusosakond andis loa kinnitatud projekti ja kirjelduse kohaselt.

● A/S-le Kindavabrik „Simplex”, Tallinnas Prii 3 asuvas ning ümberkorraldatud kindatööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 30 töölisi. Jõuandjaks 30 el.-mootorit 4,25 HJ. Valmistatakse kunstnahast ja riidest liht- ja moekindaid.

● A/S-le „Savi”, Tallinnas, Pärnu m. 31, tema Kadaka tee 26 asuva ning ümberkorraldatava savitööstuse juures juurde-

ehituste tegemiseks, korraldamiseks ja sisseadmiseks. Ettevõttes töötab 34 mees- ja 40 naistöölisi. Jõuandjaks gaasimootor 30 HJ ja 3 el.-mootorit 26,5 HJ. Valmistatakse glasuuritud ja glasuurimata ahjupotte, savinõusid, šamottkive ja muud keraamikakaupa.

● J. Aruveele, Tallinnas Pikk 73 asuvas ning sisseseatud kartonaažitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 7 töölisi. Jõuandjaks el.-mootor 0,75 HJ. Valmistatakse papist liht- ja ilukarpe ning muid kartonaažitööstustootoiteid.

● Veltsi Kartuliühisusele, Veltsi asunduses, Haljala vallas, Virumaal asuvas piiritusvabrikus töötamiseks. Valmistatakse piiritust ja selle kõrvalsaadusi.

● A/S-le „Eesti Auruveskid“ Kilti alevikus Virumaal ümberkorraldatud ja sisse seatud jahuveskis töötamiseks. Jahvatatakse teravilja.

● Avere-Raigu Kartuliühisusele, Varangu metstkonnas, Kapu vallas, Järvamaal asuvas turbarabas turbatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 20 töölit. Jõuandjaks petrooleumimootor 20 HJ. Valmistatakse kütteturvast.

● L. Saarnok'ile, Märjamaa alevikus, Läänemaal, tema ümberkorraldatava jahuja saeveski korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 5 töölit. Jõuandjaks lokomobiil 40 HJ. Jahvatatakse teravilja ning saetakse palke ehitusmaterjaliks.

● F. Sass'ile, Tartus, Aleksandri 111-a asuvas ning ümberkorraldatud ja sisse seatud mehaanilises puutööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 25 töölit. Jõuandjaks 2 el.-mootorit 9,4 HJ. Valmistatakse mööblit, uksi, aknaid, treppe ja teisi puutööstussaadusi.

● P. Aviko'le, Esna alevikus, Järvamaal asuva ning ümberkorraldatava jahuja saeveski korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 6 töölit. Jõuandjaks gaasimootor 100 HJ. Jahvatatakse teravilja ning saetakse palke ehitusmaterjaliks.

● E. Behr'ile, Tallinnas, Kadaka tee 4 asuvas ning ümberkorraldatud konservitööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 8 töölit. Jõuandjaks 3 el.-mootorit 6,0 HJ. Valmistatakse kala- ja juurviljakonserve.

● O/U-le „Tallinna Külmuhoone“, Tallinnas Uus Sadama 2 asuvas transformatorikioskis töötamiseks. Transformaator töötab 2 kõrgepinge-tagavaramootori (50 KW ja 18,4 KW) jaoks pingega 300 volti.

● A/S-le „J. Puhk ja Pojad“, Tallinnas, Kopli 79 A/S. „Kopli Kinnisvarad“ maa-alal end. Bekkeri tehases asuvas tuleohutlike vedelike laos ühe maapealse bensiinipaagi, mahuga 350 m³, ehitamiseks.

● K. Otsale, Veriora alevikus, Võrumaal ühe bensiinimüügi-automatjaama ehitamiseks, õigusega hoida maa-aluses reservuaaris kuni 20 000 l. bensiini.

● Kadrina Tarvitajate ühisusele, Kadrina alevikus, Virumaal ühe bensiinimüügi-automatjaama ehitamiseks, õigusega hoida maa-aluses reservuaaris kuni 1200 l. bensiini.

● Shell Company of Estonia, Ltd. Haapsalus Posti 2 ühe bensiinimüügi-automatjaama ehitamiseks, õigusega hoida maa-aluses reservuaaris kuni 2760 l. bensiini.

● Madis Raunmäele, Muhu-Liival, Saaremaal ühe petrooleumikeldri tarvituselevõtmiseks, õigusega hoida keldris kuni 2300 kg. petrooleumi.

● A/S-le „Kapsi & ja Ko.“, Tallinnas, Rüütli 15 asuva ning ümberkorraldatava elektritarvete ja mootorsõidukite parandustöökoja korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 15 töölit. Valmistatakse elektritarbeid, parandatakse mootorsõidukeid, laaditakse akumulaatoreid, poleeritakse, värvitakse ja monteeritakse elektritarbeasju.

● T. Saareperale, Tallinnas, Uus 28 asuva ning ümberkorraldatava puutööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 25 töölit. Jõuandjaks 4 el.-mootorit üldvõimega 12,25 HJ. Valmistatakse mööbleid ja kaupluste ning kontorite seadiseid.

● Ühingule „Eesti Lihaeksport“, Tallinnas Tartu m. 101 asuvas ja ümberkorraldatavas eksporttapamajas katlamaja ümberehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks.

● J. Kuulmannile, Tallinnas Telliskivi 3 asuva ning ümberkorraldatava traadi- ja naelatööstuse korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 10 töölit. Jõuandjaks 1 diiselmootor 30 HJ, 1 naftamootor 30 HJ ja 2 el.-mootorit 13 HJ. Valmistatakse raudnaelu ja tõmmatakse traati.

● O. Viikile, Tallinnas, Toompuiestee 13 asuvas ning ümberkorraldatud kristallilihvimistööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 15 töölit. Jõuandjaks 3

el-mootorit 4 HJ. Lihvitakse ilustisi kristallnõudele ja teisile kristallesemeile.

● G. Pang'ile, Kolovere-Kalju vallas, Läänemaal asuva ning ümberkorraldatava jahu- ja saeveski korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 3 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 35 HJ ja puusõegaasimootor 65 HJ. Jahvatatakse teravilja ning saetakse palke ehitusmaterjaliks.

● Uhtna Kartulikasvatajate Ühisusele, Sõmeru vallas, Virumaal asuva ning ümberkorraldatava piiritustehase korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 6 töölisi. Jõuandjaks 2 aurumasinat 40 HJ. Valmistatakse piiritust, pärimi, tärklisi ja teisi piiritustööstuse kõrvalsaadusi.

● T/Ü-le „Extra“, Tartus Raekoja 33 asuvas ning ümberkorraldatud riidevärvimistööstuses töötamiseks. Ettevõttes töötab 10 töölisi. Jõuandjaks lokomobiil 65 HJ. Pestakse ning värvitakse villast ja puuvillast lõnga ning kangaid ja hüvestatakse neid.

● A/S-le „Rotermanni Tehased“, Tallinnas Jaama 1 asuva ning ümberkorraldatava autoparandustöökoha korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 20 töölisi. Jõuandjaks 7 el-mootorit 14,5 HJ. Parandatakse ning korrastatakse autosid ja laaditakse akumulaatoreid.

● Valga Tööstuse ja Kaubanduse A/S-le, Valgas Härrade 13 asuvas ning ümberkorraldatud peenviinatehases töötami-

seks. Ettevõtte selles osas töötab kuni 5 töölisi mehaanilisi jõuallikaid kasutamata. Valmistatakse peenviinu.

● E. ja R. Schillingile, Pärnus Poska 4 asuva ning ümberkorraldatava elektripatareitööstuse „Stella“ ehitamiseks, korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 23 töölisi mehaanilisi jõuallikaid kasutamata. Valmistatakse elektripatareid taskulampidele.

● K. Siitanile, Tallinnas Pärnu m. 131 asuvas ning sisseseatud bensiinimüügi-automaatjaamas ajutiselt kuni 1. apr. töötamiseks. Ettevõttes töötab kuni 3 töölisi. Korrastatakse autosid ning vanustatakse neid bensiini ja määrdeõlidega.

● A. Jürgensile, Tallinnas Kaupmehe 7 mehaanilise graniidi- ja marmoritööstuse jaoks kivikillustiku-tööstuse asutamiseks ning vastava tööstushoone ehitamiseks ja sisseseadmiseks Nõmmel, Rahu-mäe 16. Uues ettevõttes leiab tööd 3 töölisi. Jõuandjaks elektrimootor 10 HJ. Valmistatakse graniidist mitmesugust kivikillustikku.

● Võhmuta Kartuliühingule, Võhmuta asuuses, Järvamaal asuva ning ümberkorraldatava piiritustehase korraldamiseks ja sisseseadmiseks. Ettevõttes töötab 6 töölisi. Jõuandjaks aurumasin 15 HJ. Valmistatakse piiritust ja piiritustööstuse kõrvalsaadusi.

RAHANDUS

PANGANDUS OKTOOBRI-NOVEMBRIS 1938.

BANKING IN OCTOBER-NOVEMBER, 1938.

Pärast erakordset rahaaravoolu pankadest sept., mis oli põhjustatud pinevast välispoliitilisest olukorrast, arenes pangategevus järgnevail kuul taas normaalselt. Hoiused jätkasid kasvu ja laenude kasv aeglustus võrreldes sept.

Hoiuste juurdevool aktsia- ja tähtsamaise ühispankadesse, ületades aravoolu 5964 tuh. kr. okt.—nov., tõstis hoiuste seisu nov. lõpuks aug. tasemele — 128,4 milj. kr. Lisahoiused moodustusid suurelt osalt sept. kriisi ajal

tagasitõmbunud summadest, kuid teatud osas ka viimaseil kuul kogutud summadest. Märgatavam oli uute summade juurdevool ülekaalukalt põllumajandusringkondi teenivasse pankadesse. Nimetatud pangad said hoiuseina lisaresse sept.—okt.—nov. kokku 572 tuh. kr., kuna hoiuste seis neil vähenes sept. vaid 55 tuh. kr. Põllumajanduspankade hoiuste taseme kujunemist mõjustas määravalt viimaseil kuul toimunud viljakokkuost. See viis maale suuri sularahasummasid, milledest

Pankade arvetesels (1000 kr.). — Composite Statement of Accounts of Banks (in 1000 Kr.).

	30. nov. 1938	30. sept. 1938	30. nov. 1937	Muutus — Change	
				okt.—nov. 1938	1. XII 37 — 30. XI 38
ERAPANGAD — PRIVATE BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	68 800	61 565	57 108	+ 2 235	+ 6 692
Korresp. (pass.) — Balances with correspond. (credit)	12 021	12 172	11 240	— 151	+ 781
Võlaarv. ja rediskont — Loans & rediscounts	8 151	7 471	9 050	+ 680	— 899
Laenuid — Loans	68 769	68 217	64 149	+ 543	+ 4 611
Korresp. (akt.) — Balances with corresp. (debit)	5 447	5 505	6 037	+ 142	— 390
Garantiid — Guarantees	0 280	5 056	6 683	+ 604	— 373
Väärtpaberid — Securities	8 472	8 305	8 179	— 33	+ 293
Kassareserv — Cash reserves	9 043	7 376	5 655	+ 1 667	+ 3 388
TAHTS. ÜHISPANGAD — PRINCIP. CO-OPER. BANKS:					
Hoiusummad — Deposits	64 578	60 849	54 321	+ 3 729	+ 10 257
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	1 945	1 876	1 376	+ 69	+ 670
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	4 260	4 458	4 063	+ 198	+ 197
Laenuid — Loans	59 741	56 075	50 654	+ 2 706	+ 9 087
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	1 880	1 553	1 053	+ 27	+ 227
Garantiid — Guarantees	1 129	1 127	904	+ 2	+ 225
Väärtpaberid — Securities	5 742	5 002	4 382	+ 140	+ 1 360
Kassareserv — Cash reserves	10 672	9 619	9 168	+ 1 153	+ 1 504
KOKKU — TOTAL:					
Hoiusummad — Deposits	128 378	122 414	111 420	+ 5 064	+ 16 949
Korresp. (pass.) — Balances with corresp. (credit)	13 966	14 043	12 615	— 82	+ 1 351
Võlaarv. ja redisk. — Loans & rediscounts	12 411	11 929	13 118	+ 492	+ 702
Laenuid — Loans	128 501	123 192	114 803	+ 3 309	+ 13 698
Korresp. (akt.) — Balances with correspond. (debit)	7 527	7 358	7 690	+ 169	— 163
Garantiid — Guarantees	7 789	6 783	7 537	+ 606	— 148
Väärtpaberid — Securities	14 214	14 107	12 561	+ 107	+ 1 053
Kassareserv — Cash reserves	19 715	16 895	14 823	+ 2 820	+ 4 892

süski võrdlemisi väike osa valgus pankadesse hoiule. Majaomanike pankades kattis viimaste kuude hoiuste juurdevool nimetamisväärsse ülejäägita sept. äravoolu, kuna tööstus-kaubanduspankades osutus juurdevool okt.—nov. märksa tagasihoidlikumaks äravoolust sept. (okt.—nov. + 4805 tuh. kr. sept. — 5373 tuh. kr.).

Hoiuste kasv oli ühispankades intensiivsem kui erapankades, andes 1. X — 30. XI esimesile 3729 ja viimaseile — 2235 tuh. kr. Selle tulemusel ületasid ühispankad esmarkordselt erapanku hoiuste suuruselt 1937. a. nov.

Krediiditarvidus suureneb tavaliselt sügis-kuul. Seda põhjustavad mitmesugused seoselt toimuvad ettevõtete ja põllumeeste ostu-müügitehinguid. Tänavu paisutas aga sisseoste ja seoses sellega ka krediidivajadust võrreldes tavalisega sept. tekkinud sõja-akt. Neil asjaoludel kujunes antud lisakrediitide summa suureks, moodustades era- ja ühispankadel sept.—nov. 6758 tuh. kr., sellest sept. 3449 ja okt.—nov. — 3309 tuh. kr. Lisakrediidid läks suur osa teraviljakokkuostu operatsioonide finantseerimiseks.

Laenude kasv okt.—nov. oli ühispankades

(+ 2766 tuh. kr.) palju kiirem kui erapankades (+ 543 tuh. kr.) ja toimus peaosas ülekaalukalt tööstust ja kaubandust teenivate pankade arvel.

Ressursside juurdevool hoiuseina oli suurem äravoolust laenudena okt.—nov. Osutunud ülejääk (2655 tuh. kr.) koos passivalaenude suurendamisest saadud summaga kasutati peamiselt kassatagavara täiendamiseks. Kassareservina arvestatud summast (30. XI 19 715 tuh. kr.) oli üle 1/3 paigutatud teisisse era- ja ühispankadesse ning ca 1/3 Eesti Panka hoiule, kuna muu osa moodustus sularahast, välisrahast jne.

Võrreldes 1937. a. samaaegsega osutus seis 30. XI 38 suurenenuks — hoiuseil 16 949 tuh. kr. (Erapankadel + 6692 tuh. kr., ühispankadel + 10 257 tuh. kr.), laenudel 13 698 tuh. kr.), erap. + 4611 tuh. kr., ühispank. + 9087 tuh. kr.) ja kassareservil 4892 tuh. kr. Kassatagavara kasv toimus ligemalt võrdselt Eesti Pangas ja teisis era- ja ühispankades peetas osas. Hoiuste ja laenude seisud olid nov. lõpul ühesuurused. Ent arvestades, et hoiuste all esinevad ka vastavad pankade omavahe- lised summad, osutub hoiuste seis (neto) tegelikult ca 10 milj. kr. väiksemaks laenude

seisust. See peamiselt tingiski era- ja ühispankade passivalaenude edasipüsimumist võrdlemisi suurena ja tagasihoidlikkust väärtpa-bereisse mahutiste suurendamisel.

1938. a. asetleidnud pangategevuse laienu-mise tulemusena kasvasid pankade sissetule-kud ja väljaminekud võrreldes eelneva aas-taga. Era- ja ühispankade poolt arvestatud sissetulekusummaks oli nov. 1938. a. 10,5 milj. kr. ja 1937. a. — 9,5 milj. kr. (sellest vastavalt 5,9 milj. kr. ja 5,5 milj. kr. eran-ning 4,6 milj. kr. ja 4,0 milj. kr. ühispangad) ning kulude summaks 1938. a. 5,2 milj. kr. ja 1937. a. 4,8 milj. kr.

Ühes majandustegevuse elavnemisega on suve lõpul alanud Eesti Panga arveteseisu paisumine kestnud kuni viimase ajani. See toimus peamiselt pangatähtede emissiooni arvel passivas ja laenude arvel aktivas kuni nov. ning viimasel kuul valdavalt muude pas-sivate ja aktivate osas.

Rahatarviduse suurenemine era- ja ühis-padkades eeskätt ühenduses sept. sündmus-tega ja vilja kokkuostuga kajastus Eesti Panga arveteseisus suuremääralises krediitide kasvus. (+ 3,5 milj. kr.), pankade hoiuste äravoolus (— 2,1 milj. kr.) ja pangatähtede emissiooni kasvus (+ 4,4 milj. kr.) sept. Okt. alanud ja nov. hoogsalt jätkunud hoiuste kasvu tõttu vähenes pankade krediidivajadus. Selle tulemusena aeglustus Eesti Panga krediitide kasv okt. (+ 1,1 milj. kr.) ja asendus

koondumisega, ehkki väikesemääralisega, nov. — 0,2 milj. kr.).

Jooksvate arvete koondumise jätkudes va-litsuse (— 1,1 milj. kr.) ja „teiste” arvel (— 0,4 milj. kr., pankade arved suurenesid 1,0 milj. kr.) suurenes käibelolev pangatäh-tede summa 1,4 milj. kr. okt. Nov. kerkis jooksvate arveteseis 2,2 milj. kr., peaosas va-litsuse arved, ja koondus pangatähtede käi-besumma 2,3 milj. kr.

Võrreldes 1937. a. samaaegsega osutus m. a. nov. seis suurenekuks bilansisummal (+ 9,7 milj. kr.), pangatähtede emissioonil (+ 2,1 milj. kr.), kattevaral (+ 1,1 milj. kr.) ja muul aktiivil (+ 9,0 milj. kr.) ning passi-vail (+ 7,9 milj. kr.) ja vähenenuks krediiti-del (— 0,5 milj. kr.), jooksvail arvel üldse (0,5 milj. kr.) ning valitsuse osas (— 4,7 milj. kr.) ja suurenekuks pankade (+ 3,8 milj. kr.) ja teiste osas (+ 0,4 milj. kr.). Kasvu, ehkki tagasihoidlikku, näitas ka katteprot-sent, moodustades 58,7% 1938. a. nov. e. a. samaaegse 58,4% vastu.

Eesti Panga arveteseis milj. kr.:

	30. XI 38	30. X 38	30. XI 37
Kattevara	50,7	50,5	49,5
Krediidid	26,5	25,6	27,1
Muud aktiivad	86,6	81,2	27,6
Kapitalid	6,1	6,1	5,9
Pangatähed	51,9	52,8	49,8
Jooksvad arved	34,4	32,7	35,0
a) sellest valitsuse arved	18,0	17,2	22,7
Muud passivad	21,4	15,7	18,5
Bilans	113,8	107,3	104,2

PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE TURUD

VÕITURG. — BUTTER MARKET.

Eesti võihind näitas m. n. Inglises pa-ranemist. Nii noteeriti meie võihinnaks Manchesteris 125—127 š cwt, s. o. 6 š cwt-lt ehk ligi 11 s kg kohta kõrgemalt kui e. n. Taani võihind Londonis jäi aga püsima e. n. tasemele, s. o. 144—145 š cwt. Saksast saadav hind on püsinud kauemat aega üht-lasel tasemel. Vastavalt hindade liikumise-le ja väljaveetud võikoguste vahelkordade kujunemisele üksikute turgude järgi noteer-iti meie eksportvõihinnaks 177 s kg, s. o. 7 s kg-lt kõrgemalt kui eelmine noteering. Tendents kindel.

Või sissevedu Inglisse oli m. a. nov. 11% suurem kui e. a. samal kuul. M. a. 11 kuu jooksul veeti võid Inglisse 8 799 150 cwt, s. o. 3% enam kui 1937. a. samal ajal. Või sissevedu suurenes Austraaliast, Iirist, Taanist, Lätist, Rootsist, Leedust, Poolast, Soomest ja Eestist, kuna teisist tähtsamaist eksportmaist näitas sissevedu vähenemist. NSVL-st, kust 1937. a. 11 kuu jooksul veeti võid 273 365 cwt Inglisse, puudus 1938. a. sissevedu. Sisseveetud võikogusest läks reekspordina välja 63 344 cwt 1937. a. 11 kuu 93 300 cwt vastu.

(Järg lk. 11)

TÄHTSAMAD HINNAD JA NOTEERINGUD. — PRICES AND QUOTATIONS.

English Nomenclature see No. 38, 1938.	26/XII	19/XII	%	November		English Nomenclature see No. 38, 1938.	26/XII	19/XII	%	November	
	31/XII 1938 s)	25/XII 1938 s)		1938	1937		1938	1933		1938	1937
SUURMÜÜGIHINNAD Tallinnas Börsikom. noteeringute järgi (kr. kv)											
1. Rukis	16,50	16,50	0	16,50	16,00	79. Lambaliha, esim. veer.	70	70	0	58	59
2. Nisu	22,50	22,50	0	21,25	22,50	80. " tag.	75	75	0	64	68
3. Oder, sööda	16,50	16,50	0	16,50	17,00	81. Searasv, sulatamata	110	110	0	110	120
4. Keer	12,50	12,50	0	12,50	14,50	82. " sulatatud	130	130	0	130	140
5. Rukkijahu	17,43	17,43	0	17,43	17,62	83. Loomarasv, sulatamata	66	65	0	65	60
6. Rukkipüül	26,25	26,25	0	26,75	28,00	84. " sulatatud	85	85	0	83	80
7. Nisupüül (kõrgem sort)	41,00	41,00	0	41,00	43,00	85. Heeringad	55	55	0	55	50
8. Kartulid, söögi	3,13 ^{*)}	3,13 ^{*)}	0	3,23 ^{*)}	—	85-a " Eesti erivalik	—	—	—	—	—
9. " tööstuse	2,85	2,75	+3,8	2,74	2,10	86. Riiemed, värsked	25	25	0	25	22
10. Kartulitärklis	27,00	27,00	0	26,60	24,00	87. Kilud, värsked	40	45	-11,2	50	53
11. Juust, Sveitsi (kg)	1,20	1,20	0	1,20	1,25	88. Ristikhein	6,1	6,1	0	6,1	6,1
12. Taimenovõ (kg)	0,72	0,72	0	72,00	82,50	89. Ansahein	4,9	4,9	0	4,0	4,9
13. Suhkur	45,38	44,87	+1,1	44,48	45,38	90. Põletispuud, kase (m ²)	845	845	0	845	880
14. Sool	2,60	2,60	0	2,60	2,80	91. " männi	503	503	0	163	563
15. Riis, Burma II	46,50	46,50	0	46,50	47,00	92. Petrooleum (lt)	16	16	0	16	16
16. Tee, or. Pek., Tselion (kg)	5,80	5,80	0	5,80	5,80	PÖLLUMAJANDUSSAADUSTE NOTEERINGUD.					
17. Kohv, Rio, Santos	2,98	2,98	0	2,98	2,98	Rukis — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
18. Kakao, Hollandi	2,10	2,10	0	2,10	2,10	93. Hamburg (La Plata)	—	—	—	6,27	15,48
19. Heering., S. Matties (tünn)	44,50	44,50	0	44,50	51,50	94. Chicago	7,07	6,38	+10,8	5,87	9,93
20. " Mattias	48,00	48,00	0	48,00	55,50	95. Winnipeg	6,32	6,03	+4,8	8,70	10,60
21. Paldid, kuusk, määnd (thm)	15,50	15,50	0	15,50	20,00	Nisu — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
22. Paberipuu (rm)	8,50	8,50	0	8,60	9,38	96. Hamburg (Manitoba I)	—	—	—	—	21,69
23. Saet. mat., määnd u/s (thm)	32,50	32,50	0	32,50	40,50	97. Liverpool	9,20	9,35	-0,6	8,76	10,29
24. Telliskivid (1000 tk.)	47,00	47,00	0	47,40	47,50	98. Chicago	9,74	9,07	+7,4	8,93	12,02
25. Sliikaatkivid (1000 tk.)	40,00	40,00	0	40,40	42,00	99. Winnipeg	8,68	8,46	+2,4	8,20	14,89
26. Tsement (tünn 170 kg) ¹⁾	5,85	5,85	0	5,85	5,85	Mais — (kr. kv.)	—	—	—	—	—
26a. Tsem. paberkot. (170 kg) ¹⁾	5,15	5,15	0	5,15	5,15	100. Chicago	8,04	7,90	+5,0	7,04	7,81
27. Lubi	2,20 ^{*)}	2,20 ^{*)}	0	2,20 ^{*)}	2,20 ^{*)}	Piima lahtiselt Tallinn (snt. lt.)	—	—	—	—	—
28. Tsinkvalge (kg)	0,42	0,42	0	0,42	0,58	101. I v. piimakauplustele	13	18	0	13	13
29. Ooker (kg)	59,00	59,00	0	59,80	64,50	102. I v. piimatööstustele	12	12	0	12	12
30. Värnis	—	—	0	16,75	17,25	103. II v. piimakauplustele	11	11	0	11	11
31. Linaseeme, õli tootmiseks	—	—	0	14,75	13,50	104. II v. piimatööstustele	10	10	0	10	10
32. Oliikoogid, linaseemne	14,75	14,75	0	14,75	13,50	Või. (snt. kg)	—	—	—	—	—
33. Nisukliid	11,00	11,00	-4,4	11,80	11,00	105. Tallinn	177	170	+4,1	164	191
34. Superfosfaat, 18-20%	—	—	—	—	—	106. Kindlustatud hind	190	190	0	188	145
35. Kaalisool, 40%	—	—	—	—	—	Londonis.	—	—	—	—	—
36. Fosforiit, eesti	—	—	—	—	—	107. Taani	257	257	0	246	266
37. Nitrofoska	—	—	—	—	—	108. Eesti	—	—	—	—	—
38. Raud, sordi	20,00	20,00	0	20,00	22,00	109. Läti	—	—	—	—	—
39. Teras, vedru	32,00	32,00	0	32,00	32,00	110. Leedu	—	200	—	—	—
40. Inglisina	465,00	465,00	0	445,00	612,50	111. U-Meremaa	—	197	—	194	239
41. Seatina	42,50	42,50	0	42,50	62,50	Manchesteris.	—	—	—	—	—
42. Vaskplekk, punane	210,00	210,00	0	210,00	235,00	112. Taani	261	261	0	250	270
43. " valge	180,00	180,00	0	180,00	195,00	113. Eesti	224	214	+4,7	212	246
44. Tsinkplekk	77,50	77,50	0	77,50	77,50	114. Läti	224	214	+4,7	212	246
45. Puuvillariie, bjäs (mtr)	0,57	0,57	0	0,57	0,61	115. Soome	244	237	+3,0	229	259
46. Tallanahk, eesti nah. (kg)	2,50	2,50	0	2,50	2,45	116. Rootsi	244	237	+3,0	229	259
47. " ameer. n. I. s. "	2,75	2,75	0	2,75	2,75	117. Kopenhaageni — Taani	210	210	0	200	219
48. Paber, rotatsioonid	23,20	23,20	0	23,20	23,20	Peekon. (snt. kg)	—	—	—	—	—
49. Kivistisi, auru	2,80	2,80	0	2,80	3,15	118. Tallinn 60 — 72 kg I a.	88 ^{*)}	88 ^{*)}	0	88	88
50. sepa	3,50	3,50	0	3,50	3,67	119. " { 55,5-59,5 " " }	83 ^{*)}	83 ^{*)}	0	83	83
51. Põlevkivi, 1-a s.	0,90	0,90	0	0,90	0,90	120. " { 72,5-75,0 " " }	79 ^{*)}	79 ^{*)}	0	79	79
52. Turvas	1,00	1,00	0	1,00	1,00	120. " { 75,5-80,0 " " }	—	—	—	—	—
53. Põlevkiviõli	6,70	6,70	0	6,70	5,80	Londonis (kõrgem not.)	—	—	—	—	—
54. Kütteõli, o/t. "E. Kiviõli"	6,75	6,75	0	6,75	6,75	121. Taani	178	178	+2,9	159	162
55. Kivitõrv	18,25	18,25	0	18,25	19,00	122. Eesti	102	159	+1,9	143	150
56. Nafta	12,25	12,25	0	12,85	14,25	123. Läti	—	—	—	—	150
57. Petrooleum	14,50	14,50	0	14,50	15,50	124. Leedu	102	159	+1,9	143	150
58. Bens., Riigi Põlevkivit. (lt)	0,32	0,32	0	0,32	0,31	125. Rootsi	173	169	+2,4	154	155
59. " Kiviõli "Estolin" (lt)	0,38	0,38	0	0,38	0,32	126. Iiri	178	175	+1,7	160	169
VÄIKEMÜÜGIHINNAD Tallinnas (snt. kg.)											
60. Rukkijahu (kotiviisi)	17,2	17,2	0	17,2	17,4	127. Poola	162	159	+1,9	143	159
61. Spikujahu (kotiviisi)	26	26	0	26	27,5	Lina — Võru-Petsert.	—	—	—	—	—
62. Mann	50	50	0	50	50	128. Ristina (R)	125	128	+5,5	108	106
63. Kartulijahu	30	30	0	30	30	129. Hoffsdreiband (HD)	136	119	+5,8	99	97
64. Kartulid	4,2	4,2	0	4,2	3,2	130. Dreiband (D)	117	110	+6,8	90	88
65. Suhkur	47	47	0	47	47	131. Ordín-dreiband (OD)	108	101	+6,9	81	79
66. Sool	5	5	0	5	5	132. L.-ordin-dreib. (LOD)	98	92	+7,6	72	70
67. Piim, lt. II valik lahtine	13	13	0	13	13	133. Takuprakk (H)	90	88	+3,4	63	61
68. Lauavõi	205	205	0	181	216	Mujal Eesti.	—	—	—	—	—
69. Kõõgiviõli	199	199	0	174	198	134. Ristina (R)	130	125	+4,0	106	104
70. Koor, rõõsk (liiter)	110	110	0	110	110	135. Hoffsdreiband (HD)	121	118	+4,3	97	95
71. " hapu	110	110	0	110	110	136. Dreiband (D)	112	107	+4,7	88	86
72. Kanamunad (paar)	19	19	0	17	14	137. Ordín-dreiband (OD)	103	94	+5,1	79	77
73. Sealiha, keedulaha	90	90	0	85	95	138. L.-ordin-dreib. (LOD)	94	89	+5,6	70	68
74. " praehiha	100	100	0	95	105	139. Takuprakk (H)	85	80	+6,8	61	59
75. Loomaliha, supiliha	70	70	0	65	65						
76. " praehiha	90	90	0	85	74						
77. Vaskaliha, esim. veer.	80	80	0	65	60						
78. " tag.	85	90	-5,8	78	70						

1) fr. Rakvere; *) ühes teedemaksuga; *) I/I-7/I; *) 26./XII-31./XII; *) fr. Tamsalu; *) Läänemaal; *) Virumaa laudteeajamades; *) suurmüügi hinnad 19./XII-25./XII ja 12./XII-18./XII.

Võitagavarade liikumine Inglises näitas dets. tunduvat vähenemist. Nii hinnati võitagavarade seisuga Inglises dets. keskpaiku 575 000 kastile, olles seega kuu jooksul vähenenud ligi 300 000 kasti. Seejuures oli

aga võitagavarade seis 1937. a. 195 000 kasti ja 1936. a. samal ajal 715 000 kasti.

Kuna ookeanitaguseist maist või väljavedu eelolevail talvekuul näib osutuvat väiksemaks kui m. a., on tõenäoline, et võituru seisund paraneb veelgi.

JUUSTUTURG. — CHEESE MARKET.

Nov. näitasid hinnad inglise juustuturul väikest langust võrreldes okt., ja Uus-Meremaa juustu hind oli sortide järgi 3—4% ning Kanada juustu hind 1—2% madalam ka m. a. samaaegsest hinnast. Ka inglise cheshire ja cheddari juustu hind näitas alanemist.

Dets. oli inglise juustuturg seevastu pühade tõttu kindel ja hinnad püsivad.

Saksa juustuturul valitses enne pühi elav nõudmine ja eriti paremaile juustusortidele, tagavarad on seetõttu tunduvalt vähenenud.

Tallinnas noteeriti 2. I 39 juustule endised hinnad:

Juusturatta raskus:	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A	115 s. kg.	105 s. kg.
12 B	112 " "	102 " "
11 A	113 " "	103 " "
11 B	110 " "	100 " "
10 ABC	106 " "	106 " "

Siseturujuustuhinnaks noteeriti:

	s. kg.		s. kg.
Šveitsi juust	85—120	Backsteini juust	100—110
Hollandi juust	100—110	Tilsiti juust	107—115

Konservjuust noteeriti rasvasisalduse järgi.

Juust, mille kuivaines on 35% rasva — 105—110 s. kg, 45% — 130—135 s. kg ja 50% rasvasisaldusega juustu hinnaks — 140 senti kg.

Praeguse võihinnataseme juures saavad juustutööstused ühes riikliku juurdemaksuga eksporditava šveitsi juustu eest järgmist hinda:

Juusturatta raskus:	80 kg. ja üle	alla 80 kg.
12 A	155 s. kg.	145 s. kg.
12 B	142 " "	132 " "
11 A	143 " "	133 " "
11 B	130 " "	120 " "

PEEKONITURG. — BACON MARKET.

Peekoniturul ilmnes aasta vahetusel kõvenemistendents, vaatamata, et uuest aastast otsustati suurendada peekonikvootet 5%. Ees. ti peekoni kõrgema sordi noteering Londonis tõusis 2 š tsn-lit 91 š-le tsn. M. a. viimane noteering oli 90 š tsn. Seega püsib meie peekonihind Londonis m. a. tasemel. Peekoni sissevedu Inglisse 11 kuu jooksul langes 6 282 096 tsn-le 6 325 444 tsn. vastu m. a. samal ajal. Vähenenud sissevedu põhjustas inglise ametiasutisi suurendama peekonikvootet. Eesti peekonikvootte esimese 4 kuu kohta määrati 13 347 tsn., kuna m. a. kvootte sama ajavahemiku kohta oli ainult 12 850 tsn.

Meie noteeringud peekon- kui ka eksport-sigade kohta jäid aasta vahetusel endisiks. Ainult tõsteti elussigade kaalu alammäärat ajutiselt 105 kg-le. K. n. maksavad eksport-tapamajad endiselt järgmisi hindu:

Tapakaal	1. sort	2. sort	3. sort	4. sort
60—72 kg.	88	83	77	Sise-
55,5—59 "	83	79	73	turu-
72,5—75 "	83	79	73	hinnad
75,5—80 "	79	75	72	

ja elussigade eest:

105—120 kg. raskused	61 s. eluskaalu-kg.
121—160 " " "	66 " " "
üle 160 " " "	61 " " "

TAPALOOMADE JA LIHATURG. — CATTLE AND MEAT MARKET.

M. n. kujunes tapaveiste pakkumine keskmiseks. Nõudmine samuti keskmine. Tendents selgusetu. Nädala keskmiselt maksus veiseliha:

Suuril rammusaail pullel 52—54 s. ja keskmisil 51—52 s. kg.

Väiksemail rammusaail pullel 51—52 s., keskmisil 49—51 s. ja lahjadel 47—49 senti kg.

Eluskaalu järgi maksusid suuremad pullid 31—32 s. ja väiksemad pullid 26—28—32 senti kg.

Lehma- ja härjaliha: nuumatuil 58—62 s., rammusail 50—57 s., keskmisil 43—48 s. ja lahjadel 35—41 s. kg. Eluskaalu järgi 20—25—31—35 s. kg.

Mullikalaha (elusk. 120—300 kg): nuumatuil 55—58 s., rammusail 50—53 s., keskmisil 47—49 s. ja lahjadel 43—47 s. kg. Eluskaalu järgi 22—26—31—34 s. kg.

Vasikate pakkumine keskmine. Nõudmine keskmine. Tendents nõrgeneb.

Tapetud vasikad ühes naha ja pudemete-ga maksusid: nuumatud 70—75 s., rammusad 60—70 s., keskmised 55—60 s. ja lahjad 50—55 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid

TOORNAHKADE TURG.

Toornahkade turul püsib praegu kindel hindade seis. 28. XII — 31. XII 38 noteeriti toornahkadele järgmised hinnad:

Veisenahad, toorelt I sort 70 s. ja II sort 63 s. kg. Teise sordi alla kuuluvad kõik nahad, millel on 4 ja rohkem tõuguauku.

Vasikanahad, toorelt kr. 3.50 tk.

KANAMUNATURG.

Kanamunahindade liikumine välisurul näitab hooajalist nõrgenemist. Munade pakkumine noorte kanade mumelehakkamisega on näidanud suurenemist, mille tagajärjel ka hindade liikumine toimub nõrgenevas suunas. Siseturul püsib olukord aga võrdlemisi stabiilne, mistõttu noteeriti ka 30. XII kanamunadel endine hind, s. o. eksportmunadel 140 s kg ja siseturumunadel — 130 s kg franko kogumispunkt. Tendents langev.

Kanamunade sissevedu Inglisse oli m. a. nov. 12% suurem kui 1937. a. samal kuul.

PIIMATURG. — MILK MARKET.

Piimahindade noterimiskomisjon noteeris 2. jaanuaril s. a. Tallinna kohta järgmised piimahinnad: I valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 13 s. l. ja müügil piimatööstustele 12 senti liiter. II valiku rööskpiim müügil piimakauplustele 11 s. l. ja müügil piimatööstustele 10 senti liiter. Piima järele nõudmine nõrgem, nagu see on tavaline peale pihi. Piimaturule on pühad alati segadusttekitavad. Pühade ajal

vasikad vastavalt headuse sordile: 37—43—49—53 s. kg.

Lammaste pakkumine-nõudmine keskmine. Tendents püsiv. Tapetud lambad ilma nahata maksusid siseturu jaoks: nuumatud 50—55 s., keskmised 47—50 s. ja lahjad 45—47 s. kg.

Eksportlambaliha-noteering püsib 80—85 s. kg. Eluskaalu järgi franko saatejaam 80—83 s. kg.

Sigade pakkumine-nõudmine keskmine. Tendents selgusetu. Tapetud sead maksusid: noored (el.-k. kuni 80 kg) 75—80 s., peekonkaalulised 73—78 s., liha- ja rasvasead 68—73 s. kg. Eluskaalu järgi maksusid sead 68—73 s. kg.

— RAWHIDE MARKET.

ning raskemad nahad kaaluga üle 3,5 kg ühe kg hinnaks kr. 1.10.

Lambanahad, toorelt kr. 1.50—2.75 tk., s. o. sõltuvalt suurusest ja villapikkusest.

Hobusenahad, toorelt kaaluga kuni 20 kg kr. 8.— tk. ning raskemad nahad kaaluga üle 20 kg kr. 11.— tk.

— EGG MARKET.

M. a. 11 kuu jooksul importis Inglise kanamune 3025 milj. tk., s. o. 12% enam kui 1937. a. samal ajal. Kanamunade sissevedu suurenes peagu kõigest tähtsamaist eksportmaist, peale Taani, Hiina, Belgia ja Austraalia.

Siseturul maksusid m. n. kanamunad s paar:

Tallinnas	18—22	Valgas	18—23
Tartus	20—22	Rakveres	17—19
Pärnus	14—20	Tapas	20
Narvas	20		

on kauplused kinni, kuid piima saab karjast ikka vanaviisi. Karjapidajad püüavad pühade ajal ülejäänud piima turustada pärast pihi, mis suurendab tunduvalt piimapakumist. Et suurendatud piimapakumine ei mõjuks piimahinnale nõrgendavalt, oleks vajalik, et talupidajad pühade ajal järelejäädud piima kodus läbi ajaksid ja võid valmistaksid. Piimaga kauplemine muutub normaalseks tavaliselt pärast kolmekuninga-

päeva, mil koolid jätkavad tegevust ja ärasõitnud õpilased tulevad linna tagasi. Tänavu algavad koolid 9. skp., seega normaalne tarvitamine algab mõni päev hiljem kui tavaliselt.

Väikemüügil maksus piim piimakauplustes möödunud nädalal senti liiter:

	I valik		II valik	
	pudelites	lahtiselt	pudelites	lahtiselt
Tallinn	18—19	—	15—16	18
Tartu	16—17	12—13	—	10—11
Narva	15	13	—	11
Pärnu	18—20	14	—	13
Valga	15	—	—	11
Rakvere	15	—	—	11
Tapa	—	—	11	10

LINATURG. — FLAX MARKET.

Linaturg omas aasta lõpul viimasel paaril nädalal järsult tõusutendentsi. Kuigi senini on linaostmisel ja hinnakujundamisel etendanud tähtsamat osa rahvusvahelised linaärid, lähevad ketrusvabrikud hinnatõusule visalt kaasa. Siiski on tõusutendents nii võrd kindel, et sellega on sunnitud minema kaasa kõik asjaosalised.

Meie siseturg on haaratud linahinna tõusust eriti tugevalt Petserimaal. Petseri linahind hakkas kerkima ja tõusis märksa kiiremas tempos kui välisuruhinnad.

Hoffs-lina juures püsis aga nõudmine palju enam välisturu hinnakujunemise piires. Selle tagajärjel kujunes siseturul hinnavahe võru-petseri ja hoffs-lina vahel tavalisest suuremaks.

Linahindade noteerimiskomisjoni koosolekul 30. XII 38 noteeriti lina kokkuostuhinnad riiklike standardsortide alusel franko kokkuostja ladu kg-lt s:

	Võru- ja Petserimaal	Mujal Eestis
R	135	130
HD	126	121
D	117	112
OD	108	103
LOD	99	94
H	90	85
Takk I sort		89
Takk II sort		79
Takk III sort		69
Ehitustakk		15—20

Tendents: tõusev.

2. I peetud kuulaadale Petserisse toodi 5 vagunit lina, mis müüdi hinnaga keskmiselt kr. 1.37—1.40 R-sordi kg-lt.

Viimaseil nädalail oli lina järele erakordselt elav nõudmine, mil kõik turuletoodud lina osteti kokku.

Esialgsete kokkuvõtete järgi tõuseb m. a. linakiu väljavedu 6309 tn-le, mis on ainult pisut kõrgem kui 1937. a., mis oli 6191 tn.

KARTULITURG. — POTATO MARKET.

Külmade ilmade ja osalt välismaalt tellimuste puudusel detsembri teisel poolel kartulite väljavedu seisis. Kartuliladudes kestsid sortimine ja pakkimine väiksemal määral edasi. Esialgsete kokkuvõtete järgi veeti dets. kartuleid välja ca 3200 tn. 4600 tn. vastu 1937. a. Lõplikud andmed selguvad hiljem.

Samuti seisis dets. II poolel ka tööstuskartulite kokkuvõtmine. Vabrikud töötlesid varem kokkuvõetud kartuleid. Jaan. esimesed päevad, mil ilmad on soodsa-

mad kartulikaubanduseks, algab tööstuskartulite kokkuost.

On loota, et neil päevil läheb veel mõni saadetus seemnekartuleid välja.

Söögikartulite väljaveoks puuduvad praegu võimalused. Rootsi, kruhu dets. müüdi veel mõni saadetus kartuleid, on praegu kartulite ostmisega tagasihoidlik. Oma maa kartuleid toodi rohkesti turule ja ka Läti müüis möödunud kuul mitmeid saadetsi kartuleid Rootsi.

Kuna dets. lõpul puudusid kartulimüügitahingud, jäi 2. I 39 kartulinoteering ära.

AEDVILJATURG. — VEGETABLE MARKET.

Tallinna turg on jäänud külmade ilmade tõttu üsna vaikseks. Aedviljaturul on juba ülekaalukalt esikohal välismaine puuvili, nimelt apelsinid. Esimesed apelsinid

jõudsid müügil nädal aega enne pühi, nad ei olnud aga veel küllalt valminud ja olid hapuvõitu, kuid siiski paremad võrreldes 1937. a. jõulueelsetega. Viinamarju, banaa-

ne ja teisi välispuuvilju peale sidrunite on müügil vähe. Viinamarjadest nõutakse kauplusis Kr 3.50—3.70 kg, banaanidest — Kr 1.75 kg, sidrunest kuni 10 s tk.

Kodumaisi õunu on praegu veel müügil üsna rohkesti, paremaid nõutakse 65—90 s kg.

Kõõgivilju on turul näha üsna vähe võrreldes jõulueelsega ja ühtlasi on tõusnud hinnad. Ainult sibulate hind on jäänud püsima endisele tasemele. Tomat ja lillkapsas on külma tõttu müügil kadunud.

Dets. lõpul eksporditi mõned partiid konservkurke Soome. Teiste aedsaaduste ekspordi alal valitseb vaikus. On loota, et lähemal ajal avaneb taas võimalusi sibulate väljveoks.

KALATURG. — FISH MARKET.

Viimase kahe nädala kestel valitsenud pakane kattis Pärnu lahe, väinad ja siseveed kindla jääkaanega, mistõttu algav kalastus jäält andis esialgu küll nõrku saake, kuid hiljem paranedes suutis varustada rahuldaval määral siseturgu ja ka väljaveoks anda taas mainimisväärt kogusel värsket kala.

M. n. kestel veeti välja värsket kala 16 000 kg, sellest koha 9150 kg, latikat 6100 kg ja teisi kalasorte 750 kg.

Koha läks Rootsi 6400 kg, Poola 1650 kg, Soome 850 kg ja Šveitsi 250 kg.

Väljaveetav koha I valikus Peipsi päritoluga 7000 kg ja Pärnu lahest 2150 kg. Peipsi rannikul maksti kalureile I valikust 90—95 s. kg, Pärnu lahe rannikul 75—80 senti kg.

Latikas läks eranditult Soome.

Siseturukalakaubandus. Püha-de-eelsel nädalal valitses kalakaubanduses tagasihoidlik tegevus. Müügitoodud värsket kala ei olnud hea mihusega ja müügihinnad püsivad kõrged (koha I valik kuni 160 s. kg, latikas kuni 90 s. kg). Nädala lõpul tuli turule küll juba parema väärtusega (jäl külmunud) värsket kala ja ka hindades oli tunda langust, kuid see ei elustanud kaubitsemist, sest tarvitajal oli juba pühiks muretsetud teisi toitaineid. Suured kogused värsket kala jäid realiseerida pärast pühi.

Aedsaaduste hinnad noteeriti 30. XII 38 Börsikomitee juures järgmiselt:

Sigurid, eksportkõlblikud, pakkimiskuldeta franko kokkuostupunkt 17 s kg. Tendents vaikne.

Konservkurgid, eksportkõlblikud, franko Tallinn ca 5 kg netoplekknõu Kir 2.75. Tendents püsiv.

Võrreldes eelmise 9. XII noteeringuga jäid püsima endised hinnad.

Tallinna turud maksusid väikemüügil 2. I:

	s. kg.		s. kg.
Õunad	35—90	Rõigas	150—200
Jõhvikad	25—80	Herned, konserv.	100
Sibulad, vene	23—25	Banaanid	175
Peakapsas	20		
Hapukapsas	20—25		s. tk.
Kaalikas	15	Apelsinid	13—20
Peet	20	Kurgid, marineer.	5—7
Porgand	18	Kurgid, hapend. .	2½—7

Aasta viimasel nädalal arenes kalakaubandus õige elavalt. Värsket korralikult jääl külmutatud kala oli õige rohkesti ja müügihinnad langesid veelgi. Suures valikus ja koguses oli müügil Tallinnas kui ka Tartus ahvenat. Tallinnas hinnaga 12—50 s. kg ja Tartus 10—40 s. kg. Ahven oli mihuselt ühtlane, hinda mõjustas vaid kala suurus.

Rohkesti oli müügil ka koha, latikat, särge, vimba, räabist ja teisi kalasorte.

Räimekaubandus. Vaatamata pakasele teostati siiski Narva lahes, Kolga ja Paldiski rannavete avavees räimepüüki võrkudega, nii et turg oli igal päeval varustatud värsket räimega. Tallinna turul püsis räimehind keskmiselt 25 s. kg mõnesendilise kõikumisega üles või alla. Ainult pühade reedel tõusis hind 40 s-le, kuid kõrge hinna tõttu jäi kaup müümata, millist tuli laupäeval müüa alandatud hinnaga — 25 s. M. n. viimasel päeval kaubarohkuse tõttu langes räimehind 18—23 s. kg.

M. n. kestel andis Narva lahe kalastus räimi ca 6500 kg, millest maksti rannikul 15 s. kg. Narva turul müügihind 20 s. kg.

Kilu müügil vähe ja ka nõudmine väike. Müügihind püsis 40 s kg. Turski rohkesti. Müügihind 12—20 s. kg, laupäeval pakuti 8—15 s. kg.

Soolakala-kaubanduses valitses elav tegevus. Rohkesti nõuti soolatud siiga 80—90 s. kg, soolatud silku 25—30 s. kg, soolatud turska 20—25 s. kg. Soolakilu, võrtsitatud 60—100 s. kg.

Enne pühi arenes ka suitsukalakaubandus rahuldavalt. Suitsuräim 7—12 s. kümme, kilu 6—8 s. kümme, suitsusiig 200 s. kg, suitsulõhi Kr. 7.— kuni 12.— kg, suitsuangerjas 250—350 s. kg.

Tähtsamate kalaliikide turuhinnad:

	Tallinnas	Tartus	Narvas
	31. XII	31. XII	30. XII
Angerjas, värske	200—300	—	—
Siig, „	100—150	150	150

	Tallinnas	Tartus	Narvas
	31. XII	31. XII	30. XII
Koha, I valik, värske	180—140	100—120	100—110
Koha, II valik, „	100—120	—	—
Haug, „	50—60	40—55	40—50
Latikas, „	45—60	20—50	25—30
Ahven, mere, „	45—55	—	—
Ahven, järve, „	12—50	10—40	15—35
Linask, „	45—50	—	—
Koger, „	40—45	—	—
Luts, „	40—45	30—35	elus 80—85
Vimb, „	35—40	—	—
Särg, „	20—25	13—15	—
Säinas, „	—	30—35	—
Rääbis, „	45—50	50	50
Räim, „	18—23	25	20
Kilu, „	40	—	—
Tursk, „	8—15	—	—

VÄLISMAA MAJANDUSTEATEID

LÄTI RAUDTEED 1938/39. A. ESIMESEL POOLEL.

LATVIAN RAILWAYS DURING FIRST HALF OF 1938/39 BUDGET YEAR.

Käesoleva eelarveaasta esimese poole raudteetegevus Lätis erineb mitmeti m. a. samast ajavahemikust. Vedudest evib kaubavedu raudteetegevuses suhtelist esikohta, mis aga m. a. vähenes kogusest e. a. 2 694 tuh. tn-lt 1 765 tuh. tn-le, väiksem seega 929 tuh. tn ehk 34,5%. Kohalik vedu, mis moodustab ca 90% üldkaubaveost, vähenes 1937. a. 2 437 tuh. tn-lt 1 584 tuh. tn-le, vähenemine 853 tuh. tn ehk 35,0%. Väljaveedu kahanes 62,5% (1937. a. 80 tuh. tr, m. a. 30 tuh. tn) ja transiitvedu vähenes 1937. a. 87 tuh. tn-lt 55 tuh. tn-le ehk 36,8%. Veetud koguse vähenemise ja ühe tn keskmise veokauguse lühenemise tõttu (111,5:114,5 km vastu) vähenes tkm 308.365 tuh.-lt 196 878 tuh.-le, seega 111 487 tuh. tkm ehk 36,2%.

Reisijate liiklus elavnes arvult 321 tuh. ehk

3,1% (10 578 10 257 tuh. reisija vastu m. a. kasuks), mis põhjustas ka reis-km arvu suurenemist 450 015 tuh.-le 1937. a. 435 669 tuh.-le, seega 14 346 tuh. reis-km ehk 3,3%.

Tõus reisijate liikluses põhjustas tulude aktiivsemat laekumist, mis m. a. evis 45,7%-list osatähtsust 1937. a. 39,2% vastu, suurenedes 10 554 tuh. latile 1937. a. 9 874 tuh. latilt, seega enam 676 tuh. latti ehk 6,8%. Tulu kaubaveost oli 9 847 tuh. latti 1937. a. 11 777 tuh. lati vastu. Üldsummas vähenes tulusumma 23 081 tuh. latile 1937. a. 25 167 tuh. latilt, s. o. 2 086 tuh. latti ehk 8,3%.

Vastandina tulude kahanemisele suurenes eksploatatsioonikulu 19 382 tuh. latile 1937. a. 17 198 tuh. latilt ehk 12,7%. Raudteede olukorra tõstmiseks kulutati m. a. 5 487 tuh. latti 1937. a. 3 808 tuh. lati vastu.

RUKKITOODANG MAAILMAS.¹⁾ — WORLD RYE PRODUCTION.

Rukkitoodangu andmed möödunud aasta kohta on peagu lõplikud kogu põhjapoolkera kohta. Pealegi ei etenda lõunapoolkera selle kultuuri juures kuigi suurt osatähtsust. Arvestamata NSVL-u saaki

võib andmeid pidada küllalt täielikeks, kuna NSVL-u saagi kohta on teada, et ta laialdaselt rajoones kannatas põua all ega andnud loodetavat saaki.

Euroopa rukkitoodang oli küllalt rahuldav. Pärast maailmasõja algsete saakide seas on m. a. saak suurim, arvatud väl-

¹⁾ Rooma Rahvusvahelise Põllumajandusinstituudi andmeid.

ja 1933. a. maksimumsaak, mis oli 255 milj. kr.

Kahes suuremas rukkitootjas maas — Saksas ja Poolas — samuti ka suhteliselt vähemtähtsais rukist tootjais mais, võis 1933. a. rukkisaaki pidada paremaks kui rahuldavaks, seda ei või öelda ainult Tšeh. oslovakkia, Itaalia, Eesti, Läti, Leedu, Luksemburgi ja Hollandi kohta, kus saak osutus vähemrahuldavaks.

Kasvuperiood P.-Ameerikas oli rukklikultuurile küllalt soodus, mistõttu ka saak sel aastal osutus paremaks.

Kokkuvõttes võib tähendada, et rukkitoodang maailmas ilma NSVL-ta on m. a. 265 milj. kv., s. o. 17% suurem e. a. toodangust ja 11% suurem 1926—30. a. keskmisest ja on väga lähedane 1933. a. saagile,

Rukkitoodangud maailmas milj. kv.:

	Euroopa	P.-Ameerika	Tuised kontin.	Kokku *)
1928 eelhindang	242	16	7	265
1937 lõplikud andmed	206	14	6	226
1936 " " " "	214	8	6	228
1935 " " " "	226	17	4	247
1934 " " " "	227	6	6	239
1933 " " " "	255	6	5	266
1932 " " " "	237	12	5	254
1931 " " " "	197	10	7	214
1926—30 keskm.	221	14	4	239

*) ilma NSVL-ta.

mis on suurim pärastmaailmasõjasel perioodil.

INFORMATSIOONI OSA

EESTI PANGA NÄDALAARUANNE.

Eesti Pank (Bank of Estonia) — Weekly Return,

AKTIVA

23. detsembril 1938. a.

PASSIVA

1. Kattevara: — <i>Reserve:</i> kuld: rahas ja kangides	84 297 288,87	1. Põhikapital — <i>Capital</i>	5 000 000,—
välisraha	15 975 180,16	2. Tagavarakapital — <i>Reserve Fund</i>	1 080 455,28
2. Vahetusraha — <i>Subsidiary Coin.</i>	930 761,56	3. Jooksvad kohustused: — <i>Current Liabilities:</i>	
3. Sisevekslid: — <i>Home Bills:</i>		a) pangatähed liikvel	53 772 595,—
kaubavekslid	11 823 012,10	b) jooksvad arved:	
põllumajandusl.	2 041 158,33	valitsuse	17 684 569,34
metsatööstusl.	27 590,—	pankade	11 470 816,06
4. Laenud: — <i>Loans and Advances:</i>	13 891 760,43	teised	2 491 629,72
valitsusele	—	4. Muud passivad — <i>Other Liabilities</i>	21 486 302,88
teistele *)	11 697 119,—		
5. Kinnis- ja vallasvara — <i>Immovable</i>			
<i>Property and Equipment</i>	3 440 853,12		
6. Muud aktivad — <i>Other Assets</i>	32 707 308,80		
	112 990 357,73		112 990 357,73

Kattevara vahetõr jooksvate kohustustega: } 58,85%
Proportion of Reserve to Current Liabilities: }

*) Selles summas Vab. Val. poolt garanteeritud laene Kr. 776 937,16
Includes Blcr. 776 937,16 guaranteed by the Government.

JUHATUS.

VÄLISMINISTERIUMI VÄLISKAUBANDUSE OSAKONNA TEATED

LÄTI.

Majandusettevõtete koondised ja ratsionaliseerimisinstituut.

Rationalisation Institute, and Centralisation of Economic Enterprises.

Rahandusminister Valdmanis oma artiklis selgitab neid aluseid, millede põhjal Läti valitsus 8. XII m. a. võttis vastu seadused kaubandus- ja tööstusettevõtete koondiste ja ratsionaliseerimisinstituudi kohta.

Ratsionaliseeritud tegevus eeldab kõigi rahvamajandusharude tihedat koostööd, sest üksikute ettevõtete ratsionaliseerimine kajastub ka teisel aladel. Ratsionaliseerimisega on seoses uute masinate ja tööriistade sissevedu, mis omakorda puudutab väliskaubanduslepinguid ja rahanduspoliitikat. Tuleb ka arvestada, et paljud ettevõtted nende käsutuses olevate vahenditega ei suuda edendada ratsionaliseerimist. Ratsionaliseerimine ületab kaugelt üksiku ettevõtte huviala ega puuduta mitte ainult eramajandust, vaid kogu rahvamajandust. Ratsionaliseerimine tähendab meie kogu majanduse plaanikindlat ja asjatundlikku ümberkorraldamist kaubanduslikult, tehniliselt kui ka administratiivselt. Suurte muudatustega, milliseid on viidud läbi tööstuses ja kaubanduses, liikvideerides ja ühendades majanduslikult elujõuetuid ettevõtteid ja asutades uusi elujõulisi ettevõtteid, on tekkinud olud tööstuse ja kaubanduse jõuliseks arenguks. Meie tööstuse üksikud harud ei vasta rahvamajanduse nõudeile ega võimalusile. Ettevõtete koondistega püütakse saavutada seisund, kus ettevõtted töötaksid loomuliku arengu suunas. Koondiste kaudu püütakse alandada hindade taset, millel on suur tähtsus välisurgude vallutamisel. Koondiste kaudu muutub võimatuks säärase ettevõtete tegevus, millel ei ole loomuliku tegevusalust ega suuda võistelda ratsionaliseeritud koondiste tegevusega. Üksikute ettevõtete tegevuse lõpetamine koondiste lepingu alusel võib toimuda ainult majandusliikude takistusteta ja vapustusteta, kuna elujõulised ettevõtted, võttes üle elujõuetud, tasuvad nende omanikele reaalse väärtuse. Sellega isetegevuse alusel töösturid ja kaupmehed ise asutavad ettevõtete koondisi, tasakaalustavad uute ette-

võtete asutamist ning nende arvu, nende ülesandeks on vältida ületoodangut ning ettevõtete kohaldamine turunõudeile. Koondiste loomine ekspordi alal annab võimaluse paremini kasutada välisurget, samuti leida uusi. Koondiste kaudu püütakse tõsta kaupade mihust, koondised võivad omavahel leppida kokku kindlate standardkaupade tootmiseks. Koondiste kaudu saab võimatuks kapitalide koondumine rahvamajanduslikult tähtsusega ja kahjulikesse ettevõtteisse ning saab võimalikuks kapitalide juhtimine tarvilikus ja vajalikus suunas. Tähtis koht on koondisel rahvamajanduse koostöölendamisel ja plaanikindluse teostamisel.

Koondiste organisatsioon on nähtud ette väga elastne. Koondisse võivad ühineda need tööstus- ja kaubandusettevõtted, millel on ühised majanduslikud huvid. Koondisleping töötatakse välja osaliste endi poolt kaubandus-tööstuskoja järelevalvel ja juhtimisel. Lepingu jõustumiseks on tarvilik rahaministri kinnitus, mis on tarvilik ka täiendavate lepete ja lisatingimuste loomisel. Rahaministri kinnitus on tarvilik, et kaitsta rahvamajandust selliseist lepeist, millised ei vasta riigi majanduslikele huvidele või on kahjulikud üksikuile majandusharudele või isikuile. Osavõtjate õigused ja kohustused peavad olema fikseeritud lepingus. Kohustuste täitmise järele koondise vastu valvab koondise juhataja või kitsam juhtimisorgan. Koondise tegevuse lõpetamine ja üksiklikkime väljaastumine sellest on võimalik ainult rahaministri nõusolekul.

Loodava ratsionaliseerimisinstituudi ülesandeks on: parandada töömeetodeid, tõsta tootmisvõimet, luua toodete standarde ja tõsta tootmise mihust, vähendada tootmis- (kulusid, ositada asjatundlikult tööjõudu ja vältida materjali ja tööjõu pillamist. Kuna Lätis annab end tunda tööjõupuudus, on loodava instituudi tähtsamaid ülesandeid uurida, kuidas teostada tööjõu ümberpaigu-

tamist ja ositamist kui ka vastavate tööjõudude komplektimist ning väljaõpetamist.

Ratsionaliseerimisinstituudil tuleb selgitada, kuidas kõige õigemini ositada tööjõudu üksikute tööstusharude vahel, misugused alad tulevad lugeda tähtsamaiks rahvamajanduslikult ja riiklikult seisukohalt, milliseid meetodeid tuleb kasutada, et saavutada õiget tööjõuositust. Samuti

on ratsionaliseerimise ülesandeks mitte ainult tootmiskulude vähendamine, vaid ka inimtööjõu ratsionaalne ositus. Energia- ja materjalitagavaru, millised on kogu rahva ja riigi kasustuses, tuleb tarvitada suurima säästu ning maksimaalse efekti saavutamiseks. Leida parimat teed selle eesmärgi saavutamiseks on loodava ratsionaliseerimisinstituudi ülesandeid.

Laenuprotsendi alandamine. — *Reduction of Discount Rate.*

Läti valitsus võttis vastu seaduse, mille järgi igasugu laenudelt võetavate protsentide ülemmääraks on 7% endise 8% asemel. Edaspidi kavatakse Latvijas Pank ja Krediitbank eraisikute ja -asutiste vekslite diskonteerimisel võtta 5% senise 5,5% vastu ja muult laenudelt — 6%, linnade krediid-

asutistelt vekslite rediskonteerimisel — 4,5% senise 5% vastu ning muult laenudelt 5%. Laenuprotsendi alandamine mõjuvat tervendavalt ja kergendavalt eelseisva ratsionaliseerimistöö teostamisel, samuti teeb see tugevamaks ja võistlusvõimelisemaks põllumajandust, tööstust ning kaubandust.

LEEDU.

Kunstväetise leviku soodustamine Leedus.

Utilisation of Artificial Fertilisers Favoured in Lithuania.

Kunstväetiste leviku soodustamist arendatakse Leedus Põllutöömisteeriumi kui ka Põllutöökoja poolt. Kui esimene kasutab seks toetuste andmist, siis Põllutöökoja poolt arendatakse peamiselt propagandat sel alal.

Propagandat kunstväetise kasutamiseks teevad maakonnis ja rajoonis töötavad agronoomid, korraldades loenguid, kursusi ja selgitustöid talundis. Nende tööd täiendavad põllumajanduslikud ajakirjad „Põllumehe Nõuandja“, „Põllumajandus“, „Põllumajanduse Kalender“ jne. Neis ajakirjades käsitletakse pidevalt kunstväetiste tarvitamise küsimusi. Nende küsimustega tutvustatakse põllupidajaid ka põllutöökoolide ja noorpõllumeesteriingide kaudu. Eriti pannakse rõhku kunstväetiste otstarbekale kasutamise selgitustööle. Leedus on palju happelise koostisega maad, asjatundmatuse tõttu lisavad talupidajad sellisele maale happelisi kunstväetisi, mistõttu tekib mitte saagi suurenemine, vaid langus.

Alates 1927. a. on Põllutöökoja poolt hakatud korraldama kohalikke katseid, milliseid 1927. kuni m. a. ni on tehtud ligi 8000. Neiks otstarbekaks annab Põllutöökoda kunstväetist ja seemmeid tasuta. Selliste katsete korraldamisele pööratakse tähele-

panu eriti maakonnis, millised on kultuuri poolest mahajäänumaid. Kuna põllumeeste seas arusaamine kunstväetise kasulikusest kasvab järjekindlalt, on nende abinõude aktuaalsus vähenemas ja edaspidi tahetakse piirata neid puhtpropagandalisi katseid ning pöörata tähelepanu enam kohalikele katsepõldudele, milliseid korraldatakse põllutöökoolide juures ja ka arenenumais talundis.

Kunstväetise tarvitamise ja tema otstarbekale kasutamise tõstmiseks võeti m. a. Leedu valitsuse kanda kunstväetiste veokulud kuni ositamispunktideni. See aitab alandada ja ühtlustada kunstväetiste hinda. Hindadeinspektori poolt on tehtud korraldus, et kunstväetisi müüdadks kõigis kunstväetiste müügipunktides sama hinnaga, millised on määratud kindlaks franko vagun või lodjad Klaipėdas, Obelais ja Joniškis. Kunstväetiste veo tõttu tekkinud hinnavahe kaetakse põllumajandusdepartemangu poolt.

Seega on kunstväetis tehtud ühevõrra kättesaadavaks kõigis maakonnis ja rajoonis ega saa enam olla selliseid rajooni, kus kunstväetise kasustamine oleks vähem tulutoov.

Senini kannatas selle all peamiselt Leedu ida osa, mis asus kaugel sadamaist ja kus

on vähe raudteeharusid. Seega on osalt seletatav, et see osa Leedust oli saagi poolest suhteliselt kehvem, kuna põllupind on siin ka muidu viletsam kui lääne osas.

Selline toetamine, mis puudus varem

aastail, ei ole jätnud mõjustamata tarvitatud kunstväetiste kogust. Kui 1937. a. 8 esimese kuu jooksul tarvitati kunstväetist 7,9 milj. lit. eest, tõusis see m. a. ajavahemikul peagu poole võrra, nimelt 14,0 milj. litile.

BELGIA.

Kondentspiima ekspordimääruksi Belgias.

Laws Regulations Condensed Milk Exports in Belgium.

Belgia tolli- ja aktsiisiameti poolt antud juhiste kohaselt tuleb kondentspiima ekspordil täita järgmine määrus:

§ 1. — Käesolev korraldus kehtib kondenseeritud piima kohta suhkrulisandusega või ilma.

§ 2. — Nimetatud kauba väljaveol on nõutav:

a) piima- ja piimasaaduste ameti (l'Office national du lait et de ses dérivés) poolt väljaantud kontrolltunnistuse duplikaat.

b) piimanõud peavad olema pakitud kinnisesse kastidesse, millede kaantel ja külgedel on põletatud rauaga ametlik kontrollmärke. Märk kannab kirja „Belgique-Contrôle de l'État“ ja selle all „Rijkscontrole — België“. Selle kõrval leidub järjekorranumber, mille all asub täht „A“ või „B“, sõltuvalt sellest, kas kondentspiim on suhkruta või suhkrulisandusega.

§ 3. — Kontrolltunnistuse duplikaat tuleb esitada ametiasutisele üheaegselt tollidokumentidega.

Pärast väljaveonõuete täitmise kontrollimist kontrollametnikud teevad tollidokumentidele märkuse „Vu duplicata du certificat de contrôle nr.“ (nähtud kontrolltunnistuse duplikaat nr..)

Tolliameti templitiga varustatud duplikaadid saadetakse tagasi mainitud ametile iga nädala esmaspäeval ja reedel kiiremas korras.

§ 4. — Tollikontrolli teostamisel ei saa võtta ette mingit muudatust ega ettenähtud eeskirjade järgi täiendamist.

Kui ametnikel on põhjust arvata, et kondentspiimasaadetes on deklareeritud teise nimetuse all, nõuavad nad igal juhul üksikasjalise kontrolli teostamist.

§ 5. — Juhul, kui kondentspiimasaadetes esinevad küll õige nimetuse all, kuid mitte nõuetekohaselt pakendees, või kui puudub nõutav kontrolltunnistus, ei ole väljavedu lubatud ning keelu vastu ei saa avaldada mingit protesti.

Seevastu on aga kuritahtlik valeteadete andmine karistatav tavalises korras ja alub 6. IV 1834 artiklitele 19—26 ja 28 ning 10. IV 33 täienduse artiklile 32.

§ 6. — Käesolev korraldus kehtib ka Belgiast Luksemburgi või viimase kaudu teisisse riigesse määratud saadete kohta.

§ 7. — Käesolevat korraldust ei tule rakendada järgmisil juhtudel:

a) kui saadete brutokaal ei ületa 2 kg.

b) kui saadetes läbib riigi otse transiidi korras ja allub selle vastavaile juhiseile, või kui saadetes on jäänud siia peatuma transiidi katkemisel ning reeksportitakse.

§ 8. — Käesoleva korraldusega seoses olevad küsimused tulevad esitada eranditult finantsministeeriumile kas vahenditult kiireil juhtudel või tolliameti kaudu.

UNGARI. Ungari majandusseisund. — *Economic Situation in Hungary.*

Ungari majandusseisund on viimaseil kuul vaatamata raskele rahvusvahelisele poliitilisele kriisile, paranenud. Põllumajandusseisund oli jooksva majandusaasta (algab juulist) esimesil kuul soodus. Põllumajanduse rahalised sissetulekud tõusid juulis-sept. 21% ja

olid 33% kõrgemad kui jaasta eest. Peale seakasvatuse tasuvuse paranemise oli see tõus tingitud asjaolust, et suurenenud nisusaak realiseeriti kõrgete hindadega. Järgneval kuul arvatakse aga neid sissetulekuid tunduvalt vähenevat, nii et 1938/39. m. a.

on oodata vaid 10—15% tõusu võrreldes e. a-ga.

1938. a. algusest saadik ilmnenud pidev välistkaubanduse läbikäigu kahanemine tunduva sisseveo kahanemise ja väljaveo üsna väikese tõusu juures, jätkus ka aasta 3-l veerandil. Sisseveo 22% kahanemises etendas peaosas toorainete ja poolvalmissaaduste sisseveo langus. Väevalt 1%-ne väljaveo tõus oli tingitud tööstusliku ekspordi ja mitmete põllumajandussaaduste väljaveo kahanemisest ja nisueksporti tunduvalt suurenemisest. Hulgimüügihindade tase oli okt. pärast 3%-st tõusu aug.-sept. stagneerunud. Üksikute kaupade hindade kujunemine oli väga ebalihtlane.

Aasta läbi kestnud kahanev tööstuslik toodang on taas tõusmas. Toodanguindeks oli 1938. a. 3. veerandil küll 3% madalam kui e. a., kuid võrreldes 2. veerandiga näitas tõusu 13%. Tarbe- kui ka tootmisvarade tööstus on elavnenud. Viimaste toodang tõusis 3-l veerandil 12% ja oli ainult 1% madalam kui e. a. 3. veerandil. Tarbevarade tööstuse toodang tõusis 16%, kuid osa sellest oli tingitud hooajalisest tõusust. Sellele vaatamata on see toodang e. a-st madalam 4%.

Tööstusliku toodangu tõusu 1938. a. 3. veerandil ei peeta veel tõenduseks selle

kohta, et konjunktuuri langus oleks lõpul, või et konjunktuuri tõus oleks juba alanud.

Viisaasta kava alusel antud tellimused on pannud rasketööstuse toodangu languse seisma, kuigi eratööstuse investeerimistegevus on läinud tagasi. Tegevus ehitustöötuses ei ole halvenenud, vaatamata korteriehituste kahanemisele pealinnas. Selleks on aidanud kaasa ehitustegevuse elavnemine provintsis ja valitsuse poolt investeerimisprogrammis ettenähtud teede ja sildade ehitused ning õhukaitseruumide sisseseadmine. Tarbimise suurenemine 3. veerandil, eriti sept., oli tingitud suurelt osalt välispoliitilise kriisi mõjul elanikkonnas tekkinud vajadusi ületavate tagavarade kokkuostmisest.

Mõnede maakondade taasliitmine tähendab ungari majandusele mõndagi soodsat väljavaadet. Tööstuse sisemaine toorainete baas laieneb ja turg suureneb. Puu-, rauamulla-, kivi-, magnesiidi- ja kaoliinitarviduse seisukohalt paraneb olukord tunduvalt, kuigi Ungari peab neid tooraineid ka tulevikus importima. Taasliidetud maakondades on põllumajanduse ülekaal suurem kui emamaal ning nad on tööstussaaduste importljad. Beskätt on tarbimisvarade tööstused võitnud nendega uusi turge, arvatud välja suhkru- ja piiritustööstused ning veskid.

TURGI.

Türgi makseteseis. — *Turkish Foreign Payments.*

Türgis avaldatud andmete kohaselt oli 26. XI s. a. Türgi keskpangas välismaile kuuluvaid summasid blokeeritud järgmiselt (türki naeltes): Suur-Britil 10 013 800, Tšehhoslovakkial 3 593 700, Prantsusel 3 254 900, Rootsil 2 921 000, Rumeenial 1 596 400, Ungaril 1 365 500, Hollandil 936 400, Šveitsil 852 300, Soomele 653 300, Norral 644 300, Jugoslaavial 537 100, Hispaanial 319 400, Belgial 257 000, Poolal 246 200, NSVL-ul 169 900, Leedul 68 500. Samaks tähtjaks oli Türgil kaubavõlga järgmiselt: Saksale 31 025 816,

Rootsile 1 731 558, Suur-Britile 1 203 275, Tšehhoslovakkiale 752 781, Ungarile 721 554, Itaaliale 567 539, Prantsusele 382 003 NSVL-le 207 151, Šveitsile 192 311, Poolale 131 357, Hollandile 122 529, Hispaaniale 43 156, Kreekale 34 067, Norrale 30 845, Jugoslaaviale 18 092, Belgiale 12 514, Eestile 8 512, Soomele 1 337, Austriale 525. Samal ajal oli Türgil välismaalt saada järgmiselt: Saksalt 1 096 000, Itaalialt 696 400, Kreekalt 163 700, Eestilt 52 500.